

Το Grexit ήταν και παραμένει καταστροφικό για την Ελλάδα

Η κυβέρνηση ξανάνοιξε την συζήτηση ευρώ ή δραχμή. Το πραγματικό ερώτημα δεν είναι «ευρώ η επιστροφή στη δραχμή» αλλά «ευρώ ή Grexit». Και Grexit με νέα δραχμή δεν είναι λύση, είναι καταστροφή.

Κατ' αρχήν, η ανάμνηση καλών εποχών με τη δραχμή δεν σημαίνει ότι οι εποχές ήταν καλές εξαιτίας της δραχμής ούτε ότι θα επανέλθουν με Grexit και νέα δραχμή ενώ οι εταίροι μας παραμένουν στο ευρώ. Οι δραχμιστες υπόσχονται λαγούς με πετραχήλια: σβήσιμο του δημοσίου χρέους, σβήσιμο των ιδιωτικών χρεών και ισοτιμία 1:1 νέας δραχμής με ευρώ. Τέτοιες υποσχέσεις είτε είναι εσκεμμένα παραπλανητικές, είτε προδίδουν μιά βαθιά άγνοια της οικονομικής πραγματικότητας. Στην επταετία της κρίσης η Ελλάδα έχασε τη θέση που κατείχε ανάμεσα στις οικονομίες του ευρωπαϊκού πυρήνα. Η σημερινή της κατάσταση αντικατοπτρίζει την παραγωγικότητά της, πράγμα που σημαίνει ότι η βελτίωση την πρώτη οκταετία του 21^{ου} αιώνα ήταν απατηλή, αποτέλεσμα της τεχνητής αύξησης της κατανάλωσης μέσω δανεισμού. Τέτοιος δανεισμός θα είναι ανέφικτος για πολλά χρόνια σε περίπτωση Grexit.

Οι συνέπειες του Grexit θα είναι καταστροφικές για την Ελλάδα τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα. Η έλλειψη ανταγωνιστικότητας της χώρας θα επιφέρει γρήγορα βαθιά υποτίμηση της νέας δραχμής σε σχέση με το ευρώ και η αγοραστική δύναμη των μισθωτών και των συνταξιούχων θα συρρικνωθεί δραματικά. Το δημόσιο και ιδιωτικό χρέος σε ευρώ θα γίνει πολύ μεγαλύτερο σε νέες δραχμές και πολύ πιο δυσβάσταχτο. Οι καταθέσεις θα μετατραπούν υποχρεωτικά σε νέες δραχμές, με μείωση της αξίας τους τουλάχιστον στο μισό. Η αναστάτωση στο τραπεζικό σύστημα θα έχει επίσης ως συνέπεια τη χρεοκοπία πολλών επιχειρήσεων και την επιδείνωση της ανεργίας. Βραχυπρόθεσμα, τα όποια πλεονεκτήματα μιας αυτόνομης νομισματικής πολιτικής θα εξανεμιστούν υπό το βάρος της οικονομικής και πολιτικής αστάθειας. Ελλείψεις σε βασικά αγαθά όπως φάρμακα και καύσιμα είναι πολύ πιθανές. Η κυβέρνηση, αδύναμη να ισοσκελίσει έσοδα και δαπάνες, θα τυπώνει πληθωριστικό χρήμα και θα καταφεύγει σε περαιτέρω λαϊκίστικες πολιτικές, εξαλείφοντας τόσο την ανταγωνιστικότητα από το αδύναμο νόμισμα όσο και τις όποιες ελπίδες για ξένες επενδύσεις.

Οι μακροχρόνιες συνέπειες του Grexit θα είναι ακόμη πιο δραματικές για το βιώτικό μας επίπεδο. Το κατρακύλισμα της παραγωγικότητας έχει σταματήσει μόνο και μόνο γιατί η χώρα παραμένει στη ζώνη του Ευρώ. Έξω απ' το Ευρώ, η παραγωγικότητα και το βιοτικό μας επίπεδο θα μειωθούν σημαντικά. Οι σύγχρονες και ευημερούσες οικονομίες, στην Ευρώπη και τον υπόλοιπο κόσμο, βασίζονται στην αγορά και τον υγιή ανταγωνισμό, χρησιμοποιώντας τον πλούτο που παράγεται για να χρηματοδοτήσουν ένα ισχυρό κοινωνικό κράτος. Έχουν επίσης έναν αποτελεσματικό δημόσιο τομέα που λειτουργεί ανεξάρτητα από την εκάστοτε κυβέρνηση και, συνεπώς, περιορίζει τις κομματικές επιρροές. Η ιστορία έχει αποδείξει ότι οι εγχώριοι πολιτικοί θεσμοί αδυνατούν να κάνουν τα απαραίτητα για την μακροχρόνια ανάπτυξη και ευημερία της χώρας μας. Η συμμετοχή της Ελλάδας στον πυρήνα της Ευρώπης συμβάλλει στη μακροχρόνια σύγκλιση μας προς τους ευρωπαϊκούς θεσμούς. Αντίθετα, η έξοδος της Ελλάδας από το ευρώ θα ενδυναμώσει τη ροπή προς τις πελατειακές δομές και θα ενισχύσει τις διαχρονικές παθογένειες της ελληνικής οικονομίας. Αναπόφευκτα θα οδηγηθούμε σε μια κλειστή και φτωχή οικονομία με υψηλή διαφθορά.

Αντί για Grexit, η Ελληνική οικονομία έχει ανάγκη από βαθιές διαρθρωτικές αλλαγές, που θα την κάνουν πλιό ανταγωνιστική, θα ενισχύσουν την ανάπτυξη και μακροχρόνια θα βοηθήσουν στην αποπληρωμή του συσσωρευμένου χρέους. Η αύξηση της παραγωγικότητας, το άνοιγμα των κλειστών

επαγγελματιών, η δραστική μείωση της γραφειοκρατίας ιδιαίτερα στην προσέλκυση επενδύσεων, η ιδιωτικοποίηση τομέων της οικονομίας όπου το κράτος απέτυχε είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την αναστροφή της κρίσης. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές είναι απαραίτητες ανεξάρτητα από το τι νόμισμα θα έχουμε. Εάν όμως έχουμε νέα δραχμή θα είναι πάρα πολύ πιο δύσκολο να γίνουν, βυθίζοντας την χώρα σε μακροχρόνια φτώχεια.

Η σημερινή κυβέρνηση αρνείται σθεναρά να κάνει τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις, οι προκάτοχοι καθυστερούσαν, και οι εταίροι έδωσαν πιο μεγάλη έμφαση στα δημοσιονομικά παρά στις μεταρρυθμίσεις. Οι διαρθρωτικές αλλαγές αφορούν και το σύστημα διακυβέρνησης, δηλαδή το νομικό πλαίσιο, την εφαρμογή των νόμων και την απονομή της δικαιοσύνης, τα οποία όλα χωλαίνουν στην Ελλάδα της κρίσης. Όπως έχουν αποδείξει πολλές οικονομικές μελέτες, μιά τέτοια κακή διακυβέρνηση αποτελεί τεράστιο αντικίνητρο στην προσέλκυση επενδύσεων, χωρίς τις οποίες δεν είναι δυνατή η οικονομική ανάκαμψη. Μειοψηφείες ακυρώνουν η καθυστερούν σημαντικά αναγκαίες μεταρρυθμίσεις που θίγουν τα συμφέροντά τους, κατάφωρες παρανομίες όπως η καταστροφή δημόσιας η ιδιωτικής περιουσίας παραμένουν ατιμώρητες, η φοροδιαφυγή καλπάζει και τα φορολογικά χρέη συσσωρεύονται. Η χώρα μας έχει εγκλωβιστεί στην “μαύρη τρύπα” της ατέλειωτης λιτότητας χωρίς αναπτυξιακή προοπτική. Η κρίση τώρα στον όγδοο χρόνο της έχει υποβάλει σε αφόρητη δοκιμασία άτομα και θεσμούς της χώρας. Η υποβάθμιση του βιοτικού επιπέδου είναι ανελέητη και πρωτοφανής. Χρειαζόμαστε έξοδο από αυτή την μαύρη τρύπα. Αυτό απαιτεί αλλαγή πλεύσης και μεταρρυθμίσεις μέσα στο Ευρώ, όχι Grexit. Εκτός ευρώ και χωρίς την πίεση των θεσμών, οι αναγκαίες μεταρρυθμίσεις δεν θα γίνουν ποτέ. Με Grexit, όλες οι θετικές προοπτικές μηδενίζονται.

Η παραμονή στο ευρώ διασφαλίζει την ευρωπαϊκή προοπτική της χώρας, παρέχοντάς μας επίσης τη δυνατότητα να συνεχίζουμε να διαπραγματευόμαστε με τους Ευρωπαίους εταίρους μας για καλύτερους όρους, για ανάπτυξη, και προσαρμογή του χρέους. Επειδή η νέα Αμερικανική κυβέρνηση φαίνεται να τάσσεται εναντίον της συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ιδίου του Ευρώ, είναι ακόμη πιο σημαντικό να εργασθούμε όλοι για την σταθερότητα του και την επιτυχία της χώρας στα πλαίσια της Ευρωζώνης. Έτσι θα ικανοποιηθούν τα μακροπρόθεσμα ζωτικά συμφέροντα της Ελλάδας. Σε αυτό το πλαίσιο, οι Ευρωπαϊκοί θεσμοί και οι ισχυρές ευρωπαϊκές οικονομίες οφείλουν επίσης να ανταποκριθούν τάχιστα, αναλαμβάνοντας το μερίδιο ευθύνης που τους αναλογεί για τον περιορισμό της λιτότητας και τη στήριξη της αναπτυξιακής τροχιάς της Ελλάδας.

Γιώργος-Μαριος Αγγελέτος, MIT

Κώστας Αζαριάδης, Washington University in St. Louis

Κώστας Αρκολακης, Yale University

Γιάννης Ιωαννίδης, Tufts University

Γιώργος Κωνσταντινίδης, University of Chicago

Κώστας Μεγήρ, Yale University

Χαρης Ντελλας, University of Bern

Νίκος Οικονομίδης, New York University

Στυλιανός Περράκης, Concordia University

Εμμανουήλ Πετράκης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Χριστόφορος Πισσαρίδης, London School of Economics, Nobel Prize in Economics

Βασιλική Σκρετα, University College London

Θανάσης Στέγγος, University of Guelph

Μιχάλης Χαλιάσος, Goethe University Frankfurt